

N:o 100.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående pension
åt skrifbiträdet hos nedre justitierevisionen Amalia Char-
lotta Jansson; gifven Stockholms slott den 4 mars 1910.*

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva, att skrifbiträdet hos nedre justitierevisionen Amalia Charlotta Jansson må från och med månaden näst efter den, hvarunder hennes arbete för nedre revisionens räkning upphört under sin återstående lifstid åtnjuta från allmänna indragningsstaten en årlig pension af sjuhundra kronor.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF ADOLF.

Albert Petersson.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 4 mars 1910.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve TAUBE,
Statsråden: PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 SWARTZ,
 greve HAMILTON,
 greve EHRENSVÄRD,
 MALM,
 LINDSTRÖM,
 NYLANDER,
 v. SYDOW.

Departementschefen statsrådet Petersson anförde:

»Nedre justitierevisionen har i underdånig skrifvelse den 5 februari 1910 gjort framställning om beredande af pension åt Amalia Charlotta Jansson, hvilken under en lång följd af år varit sysselsatt med renskrift för nedre revisionens räkning.

Justitierevisionens framställning är föranledd af en från Amalia Charlotta Jansson inkommen skrift, i hvilken hon anhållit, att, då hennes arbetskrafter numera vid snart uppnådda 66 års ålder vore ned-satta och hon saknade andra tillgångar än en lifränta å obetydligt belopp, justitierevisionen ville vidtaga åtgärder för åstadkommande af någon pension för henne af statsmedel, hvarjämte hon hemställt, huru-

vida icke, intill dess sådan pension kunde blifva henne beviljad, något understöd kunde beredas henne för den tid från den 17 december 1909, hvarunder hon enligt företedt läkarbetyg af sjukdom varit urståndsatt att förtjäna något till sitt uppehälle.

Beträffande sökanden och hennes arbete för justitierevisionen inhämtas af handlingarna i ärendet:

Sökanden, som är född den 13 maj 1844, har allt sedan år 1864 haft stadigvarande sysselsättning med renskrift inom nedre revisionen, allenast med undantag af tiden september 1895—oktober 1898, då hon i följd af sjukdom icke kunnat arbeta. Hennes dagliga arbetstid har i regel uppgått till 8 à 10 timmar, hvaraf 4 timmar inom ämbetslokalen. Ersättningen för arbetet har beräknats med visst belopp för skrifven sida och till en del utgått af nedre revisionens expensmedel, men i öfrigt erlagts af den tjänsteman — registratorn, protokollssekreterare eller amanuens —, hvilken varit skyldig bekosta renskriften. Med den ersättning, som i nedre revisionen betalas för renskrift, kan, enligt hvad nedre revisionen upplyser, en van och fullt arbetsför renskrifverska förvärfva en inkomst af 80 à 90 kronor i månaden eller, om hon ej under hela året unnar sig ledighet, omkring 1,000 kronor årligen. Sökanden har emellertid under de sista 4 eller 5 åren, då hennes ålder tvungit henne att i någon mån hushålla med sina krafter, icke kunnat uppnå högre årsinkomst än 700 à 800 kronor. Nedre revisionen vitsordar, att sökanden städse med utmärkt skicklighet samt den största plikttröhet och ordentlighet fullgjort sitt sträfsamma arbete; och har revisionen särskildt omnämnt, att sökanden till följd af sin synnerliga förmåga att verkställa renskrifning efter äfven mycket svårlästa koncept, då klar uppfattning af det skrifnas innehåll fordras för afskriftens verkställande, mycket anlitats för renskrifning af dylik, mera fordrande art. Sådant arbete kräfver — anmärker nedre revisionen — afsevärdt längre tid än annan renskrift, utan att dock betalningen är högre. Jämväl erinrar nedre revisionen, hurusom sökanden fått verkställa så stor del af den renskrifning, hvilken bekostas med expensmedel och kan sägas ske mera direkt för statsverkets räkning än den, som betalas af ämbets- och tjänstemännen inom revisionen, att med all säkerhet i allmänhet minst hälften af hennes dagliga arbetstid åtgått till arbete af det förra slaget.

Angående sin ekonomi har sökanden åberopat ett af statsmäklaren A. Klingbom och kartografen A. L. Jacobsson utfärdadt intyg, att hon icke äger annan tillgång än en lifränta å 88 kronor om året, tillkommen genom insamling bland justitierevisionens ämbets- och tjänstemän.

Då det helt visst vore synnerligen hårdt, om sökanden efter mera än 42 års träget och samvetsgrannt arbete hos nedre revisionen mot en ersättning, som uppenbarligen icke lämnat möjlighet till besparingar, skulle lämnas att lida nöd, när hennes krafter nu på grund af hög ålder och sjukdom visade sig otillräckliga, har nedre revisionen hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärd för beredande åt henne af pension utaf statsmedel, hvilken pension enligt revisionens mening lämpligen borde utgå för tiden från den 17 december 1909, efter hvilken dag hon varit urståndsatt att arbeta.

I fråga om pensionens belopp har nedre revisionen erinrat, hurusom lönerегleringskommittén i sitt den 31 oktober 1907 afgifna betänkande rörande fastare anställning för vissa biträden hos statens ämbetsverk och myndigheter ansett ålderdomsunderstöd till i Stockholm anställdt kvinnligt skrifbiträde, som uppnått 60 års ålder och 30 tjänstår, böra uppgå till lägst 600 och högst 900 kronor årligen; och har nedre revisionen framhållit, att sökanden, som snart uppnår 66 års ålder, räknar 42 tjänstår samt att det arbete, sökanden haft att utföra, till stor omfattning varit af sådan art, som fordrar omdöme och urskillning, samt således icke inskränkt sig till rent mekaniskt renskrifningsarbete.

Statskontoret, som efter nådig remiss afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet, har däri till en början erinrat, att i några af statskontoret angifna fall Riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag beviljat pension åt kvinnliga skrifbiträden hos ämbetsverk och myndigheter samt att för nu pågående riksdag framlagts förslag om beviljande af pension å 1,000 kronor åt skrifbiträdet hos kammarkollegiet Fredrique Schenholm.

Statskontoret anmärker emellertid, att samtliga dessa fall förete den olikheten med det förevarande, att den inkomst, som af vederbörande pensionstagare i tjänsten åtnjutits, i sin helhet utgått direkt af statsmedel, under det att sökandens aflöning, såsom ofvan nämnts, endast till omkring hälften bestridts af sådana medel, under det att återstoden bekostats af vederbörande ämbets- och tjänstemän. Härvid borde dock märkas, att då nämnda återstod väl kunde antagas hafva i sin helhet eller åtminstone till sin hufvudsakliga del utgått från de åt vissa tjänstemän i nedre revisionen anslagna renskrifningspenningar, densamma torde kunna betraktas såsom indirekt bekostad af statsmedel. Vid sådant förhållande och då den i ärendet förebragta utredningen syntes till fullo ådagalägga, att sökanden vore i behof af något understöd på sin ålderdom, samt staten med hänsyn till sökandens långvariga, synnerligen väl vitsordade tjänstgöring icke skäligen syntes kunna

undandraga sig att bereda henne sådant understöd, har statskontoret ansett sig böra tillstyrka, att framställning för ändamålet hos Riksdagen göres. Vidkommande beloppet af understödet har statskontoret funnit detsamma, med fästadt afseende å sökandens årsinkomst i tjänsten samt hvad statskontoret framhållit angående de medel, hvaraf denna inkomst utgått, lämpligen böra bestämmas till 500 kronor. Statskontoret har alltså hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att åt sökanden å allmänna indragningsstaten uppföra en pension till belopp af 500 kronor årligen att utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder hennes verksamhet för nedre revisionens räkning upphört.

I den under senare tid uppkomna frågan om förändring i de hos ämbetsverk och myndigheter arbetande skrifbiträdenas ställning hade jag anledning uttala mig, då jag den 14 nästlidna januari inför Kungl. Maj:t framlade förslag till löneroglering för fångvårdsstyrelsen (se 1910 års statsverksproposition, andra hufvudtiteln, s. 16—34). Därvid behandlades jämväl frågan om beredande åt dessa biträden af pension, i hvilket afseende beslut fattades att för ett fast kvinnligt skrifbiträde, som skulle uppföras å fångvårdsstyrelsens stat, hos Riksdagen begära rätt till pension enligt 1907 års pensionslag. Vinner detta förslag Riksdagens godkännande och fattas enahanda beslut rörande skrifbiträdena hos andra ämbetsverk, lär staten skäligen icke böra undandraga sig att bereda ålderdomsunderstöd jämväl åt skrifbiträden, som nödgas afgå från sina befattningar, innan löne- och pensionsförhållandena för biträdena hos det verk, där de äro anställda, reglerats. Utom detta skäl för bifall till föreliggande framställning om pension åt sökanden kan för öfrigt, på sätt statskontoret erinrat, till stöd därför åberopas åtskilliga tidigare fall af likartad beskaffenhet.

Anser jag således lika med statskontoret, att pension bör beredas sökanden, hvilken under mycket lång tid på ett synnerligen förtjänstfullt sätt tjänat det allmänna, måste jag däremot finna pensionens af statskontoret föreslagna belopp för lågt. Statskontoret synes hafva tillmätt storleken af sökandens inkomst af befattningen och den omständigheten, att denna inkomst endast till en del betalats direkt af statsmedel, för stor betydelse. Att sökanden, särskildt under de senaste åren, då hennes krafter aftagit, haft jämförelsevis låg inkomst af sitt arbete, bör enligt min mening icke öfva bestämmande inverkan å pensionsbeloppet, enär sökandens verksamhet varit af den art och omfattning, att motsvarande befattningar i andra verk numera i allmänhet aflönas betydligt högre. Hvad sättet för arbetets betalande vidkommer, har statskontoret själfvt framhållit, att

den allra största delen af sökandens arbete betalts, om ej direkt med statsmedel, dock indirekt med sådana medel, i det att de åt tjänstemännen af staten anslagna renskrifningspenningarna af dem användts till ersättning åt sökanden för hennes arbete; det är endast med afseende å den obetydliga del af den utaf sökanden besörjda renskrift, som ej betalts på något af dessa sätt, som det torde kunna ifrågasättas, att hänsyn därtill ej bör tagas vid fastställandet af pensionsbeloppet. Det af statskontoret föreslagna beloppet torde för öfrigt knappast vara tillräckligt att, äfven med tillägg af den lifränta, som anskaffats genom insamling inom nedre revisionen, bereda sökanden nödortfigt uppehälle å hennes ålderdom. På grund af hvad jag sålunda anfört har jag funnit en årlig pension för sökanden af 700 kronor vara skälig. Detta belopp understiger i allt fall hvad nämnda biträde i fångvårdsstyrelsen enligt den nya regleringen skulle bekomma i pension; efter 60 lefnads- och 30 tjänstår skulle hon, med en slutaflöning af 1,500 kronor, blifva berättigad till årlig pension af 1,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva, att skrifbiträdet hos nedre justitierevisionen Amalia Charlotta Jansson må från och med månaden näst efter den, hvarunder hennes arbete för nedre revisionens räkning upphört, under sin återstående lifstid åtnjuta från allmänna indragningsstaten en årlig pension af sjuhundra kronor.»

Till föredragandens, af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall; och skulle till Riksdagen aflåtas proposition af den lydelse, bilagan vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Israel Myrberg.